

Samen duurzaam inkopen: Goed voor Mens en Milieu

Inhoudsopgave

Mens

3 | Inleiding

- 4 Focus: Samen inkopen uitgewerkt in 5 thema's
- 6 Wat betekent 'Samen inkopen'?

7 | Thema: Mens

- 8 Introductie Sociaal inkopen
- 9 Social return
- 12 Ketensamenwerking (ISV)

Milieu

14 | Thema: Milieu

- 15 Introductie duurzaam inkopen
- 16 Circulair
- 18 Natuurinclusief
- 20 Klimaat- en energieneutraal

22 | Slot- en dankwoord

Inleiding

Voor u ligt het Inkoopbeleid van de provincie Noord-Holland. De provincie zet zich samen met alle collega's, partners en inwoners voortdurend in voor een duurzame, bereikbare, leefbare, inclusieve en innovatieve omgeving waarin iedereen kan deelnemen en bijdragen. Zowel nu als in de toekomst.

De provincie Noord-Holland koopt jaarlijks voor ruim € 300.000.000,- in. Deze inkopen variëren van concessies voor het openbaar vervoer, het aanleggen en onderhouden van infrastructuur en groenvoorzieningen tot inhuur van personeel en aanschaf van faciliteiten voor onze bedrijfsvoering.

Met deze inkopen oefenen we als opdrachtgever invloed uit. We vervullen een voorbeeldfunctie, stimuleren innovatie en dragen met onze inkopen bij aan de organisatiedoelstellingen op het gebied van maatschappelijk welzijn. Daarom voeren we de komende jaren een helder en ambitieus inkoopbeleid uit, met speciale aandacht voor mens en milieu. Uitgangspunt is dat we altijd duurzaam inkopen daar waar het proportioneel is en er impact gemaakt kan worden.

Ons inkoopbeleid is in lijn met diverse bestaande afspraken, samenwerkingsverbanden en ambities, zoals het Coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit', de Circulaire Roadmap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028 (opvolger van de

Actieagenda Circulaire Economie), het Manifest MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkopen), de Noord-Hollandse Klimaataanpak, het social return Beleid Provincie Noord-Holland 2023-2027 en het provinciale arbeidsmarktbeleid. Uiteraard sluit het inkoopbeleid aan op de Sustainable Development Goals (SDG's).

De provincie Noord-Holland wil marktpartijen, interne opdrachtgevers en de eigen inkoopspecialisten stimuleren en helpen om bij **elke** inkoop verantwoorde keuzes te maken die het positieve effect op sociaal- en milieuvlak zo groot mogelijk maken. De provincie Noord-Holland spreekt daarnaast expliciet de voorkeur uit voor in Europa geproduceerde goederen en diensten, mits dit past binnen de geldende (Europese) aanbestedingsregels en met inachtneming van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel. Hierbij geldt – net als bij de inhoudelijke thema's – het principe 'pas toe of leg uit'. Wij houden ons daarbij aan de gestelde financiële, juridische en organisatorische kaders, waaronder Europese Richtlijnen en Verordeningen die onze inkooppraktijk beïnvloeden. Waar mogelijk, nemen

we dierenwelzijn mee in onze afwegingen en nodigen we regionale leveranciers, die bij voorkeur duurzame en/of sociale ondernemingen zijn, uit om deel te nemen aan aanbestedingen.

Goed opdrachtgeverschap is meer dan alleen het sluiten van overeenkomsten en het nakomen van gemaakte afspraken. Wij geloven dat goed opdrachtgeverschap inhoudt dat we bij het bepalen van onze inkoopstrategie niet alleen kijken naar de prijs van wat we willen inkopen, maar bij voorkeur ook naar die producten en diensten die een positief effect hebben op zowel mens als milieu. Alle thema's van dit inkoopbeleid moeten zo goed als mogelijk meegewogen worden in alle fases van ons inkoopproces, zodat we bij iedere aanbesteding komen tot een weloverwogen keuze tussen de thema's onderling en tussen de thema's en andere relevante belangen en randvoorwaarden. Dit betekent dat we met de innovatiekracht van bedrijven en onze contractpartners maximaal inzetten op inkopen met oog voor ethiek, sociale rechtvaardigheid en ecologische verantwoordelijkheid.

Focus: Samen inkopen uitgewerkt in 5 thema's

Bij onze inkopen, met aandacht voor de 2 hoofdthema's Mens en Milieu, ligt de focus op 5 sub thema's:

Thema Mens

- Sociaal inkopen: *social return en Diversiteit, Inclusie & Gelijkwaardigheid (D&I)*
- Ketensamenwerking (ISV)

Thema Milieu

- Circulair
- Natuurinclusief
- Klimaat- en energieneutraal

Belangrijk is hierbij te onderkennen dat we niet op elk thema even ver zijn en nog niet altijd de impact kunnen maken die we zouden willen. Op thema's als social return, circulair en klimaat- en energieneutraal zijn we koploper en ambitieus. De mogelijkheden in aanbestedingen zijn ondertussen al meer de standaard geworden waardoor de markt hier beter op kan inspelen en regelmatig hierin al verder is dan wij. Op de thema's natuurinclusief, Ketenverantwoordelijkheid en ook op de pijler Diversiteit, Inclusie & Gelijkwaardigheid zetten we (eerste) stappen en zijn we vaak samen met de markt en andere overheden nog lerend. Hierbij gaat het vooral om bewustwording, zowel intern als extern, en gelijkgestemde leveranciers aan ons te binden om (samen) verder te groeien op deze gebieden.

De afdeling Inkoop adviseert de organisatie in alle fases van aanbestedingen om de vijf thema's zo goed als mogelijk vorm te geven en levert de expertise en instrumenten die daarvoor nodig zijn. Hiermee borgen wij dat bij elke aanbesteding hierover het gesprek gevoerd wordt en samen én met de markt bewuste keuzes worden gemaakt over toepasbare eisen en wensen. Elk sub thema is als volgt uitgewerkt:

- **Definities**
- **Waar staan we nu?**
- **Doelstelling/ambitie**
- **Mogelijkheden/instrumenten bij opdrachten**

© David Galjaard

Wat betekent 'Samen inkopen'?

Dit inkoopbeleid gaat erover dat we met onze inkopen zoveel mogelijk positieve invloed uitoefenen op sociaal vlak en op het gebied van milieu. We conformeren ons in alle aanbestedingen daarom aan dit inkoopbeleid, waarbij 'pas toe of leg uit' geldt. De interne opdrachtgevers en de afdeling Inkoop gaan zo vroeg mogelijk met elkaar om tafel om zo veel mogelijk impact te bereiken op het gebied van duurzaam en sociaal inkopen. De inkoopspecialisten zorgen er vervolgens voor dat ze de organisatie helpen met het opstellen van passende eisen en gunningscriteria om de ambities in dit inkoopbeleid te kunnen realiseren. Daartoe zullen ook Uitvoeringskaders voor veel voorkomende soorten opdrachten, zoals ICT, Facilitair en Inhuur opgesteld worden. Hierin wordt aangegeven waar de meeste impact gemaakt kan worden, worden aandachtspunten meegegeven en vermelden ze welke wettelijke normen er voor een specifiek inkooppakket gelden die dan in een concrete aanbesteding moeten worden toegepast.

Inzicht in waar we als organisatie staan en monitoren in hoeverre we onze ambities op het gebied van MVOI waarmaken helpt ook om samen gemotiveerd te blijven. Dit past ook in onze datastrategie: we nemen beslissingen en beantwoorden vraagstukken met de onderbouwing van data, en niet (alleen) gestoeld op ervaring en intuïtie. We hebben bovendien ook vaak een rapportageverplichting op grond van ondertekende convenanten, het Manifest e.d. Mede daarom moeten we de data rond (duurzaam) inkopen goed vastleggen en werken aan heldere en uniforme rapportages over alle thema's in dit inkoopbeleid waarop (nieuw) beleid kan worden gemaakt. Zo zetten we stappen richting een duurzame(re) provincie.

Inkopen doen we écht samen!

© Deen van Meer

Mens

Introductie

Sociaal inkopen

Thema Mens

Wij zetten onze inkoopkracht in voor een diverse en inclusieve provincie die voor iedereen toegankelijk is, waar iedereen gelijke kansen op een baan heeft en ketenverantwoordelijkheid de aandacht krijgt: wij kopen sociaal in. Wij vragen ook onze contractpartners hierin hun rol te pakken. Dit doen wij door het toepassen van social return en internationale sociale voorwaarden, het stimuleren van inkopen bij sociale ondernemingen en diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid vanzelfsprekend te laten zijn.

© Bas Beentjes

Social return

Definitie

Sociaal inkopen is een overkoepelend begrip dat binnen de provincie Noord-Holland bestaat uit de pijlers *social return en diversiteit, inclusie & gelijkwaardigheid (D&I)*. Door onze inkoopkracht strategisch in te zetten, willen we niet alleen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen bieden (social return), maar ook bijdragen aan een inclusieve, diverse en gelijkwaardige samenleving (D&I). Zo vervullen we onze voorbeeldfunctie als overheid én als werkgever en zorgen we ervoor dat onze investeringen zowel economische als sociale meerwaarde opleveren.

Social return

Social return houdt in dat we sociale voorwaarden opnemen in aanbestedingen, zodat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kansen krijgen. Wij vragen onze contractpartners om deze groep mensen dicht bij werk te helpen, bijvoorbeeld door het bieden van banen, stageplekken of inkopen bij sociale ondernemingen¹. Ook inzet op armoedebestrijding, taalontwikkeling, gelijke kansen in het onderwijs, het bestrijden van eenzaamheid, vermindering van psychische klachten of schuldhelpverlening kan hieraan bijdragen.

Diversiteit, inclusie & gelijkwaardigheid (D&I)

Met D&I richten we ons op het bewust benutten van verschillen tussen mensen, zoals gender, cultuur, talenten en religie. Inclusie betekent dat we iedereen actief betrekken, talenten benutten en niemand uitsluiten, terwijl gelijkwaardigheid inhoudt dat iedereen gelijke kansen krijgt. Door in onze inkooptrajecten aandacht te besteden aan social return en D&I, maken we onze opdrachtnemers bewust van deze kernwaarden. Bijvoorbeeld door D&I op te nemen in offerte uitvragen in kansrijke inkoopcategorieën (zoals inhuur van personeel). Zo werken we samen met partners die onze waarden delen en leveren we een bijdrage aan een diverse, inclusieve en rechtvaardige provincie.

Waar staan we nu?

Wij passen social return toe conform het beleid van de provincie Noord-Holland. Bij opdrachten voor werken boven € 150.000,- (excl. btw) en voor diensten boven het Europese drempelbedrag met een duur langer dan 6 maanden, wordt een social return-verplichting opgenomen. De waarde hiervan ligt tussen 1% en 7% van de opdrachtsom, met een streefwaarde van 5%. De proportionaliteit wordt per aanbesteding beoordeeld. Onze inzet

sluit aan op het Manifest MVOI van het Rijk en is in lijn met andere aanbestedende diensten. Sinds 2015 zijn we hierin actief en inmiddels behoren we tot de landelijke koplopers. Via onze opdrachten hebben we inmiddels 790 mensen uit de doelgroep aan passend werk, stages of leertrajecten geholpen.

¹ De provincie Noord-Holland hanteert voor een sociale onderneming de definitie dat deze minimaal 30% mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst heeft.

D&I staat nog in de kinderschoenen bij onze aanbestedingen, maar wordt door het Manifest MVOI, nieuwe wetgeving (zoals de CSRD - Corporate Sustainability Reporting Directive - wetgeving) en onze eigen ambities steeds belangrijker. Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid zijn al op hoofdlijnen in onze aanbestedingsdocumenten verwerkt en we passen dit nu als pilot in enkele aanbestedingen toe, vooral daar waar impact te maken is zoals bij inhuur van personeel. Dit kan variëren van een verplichting voor de opdrachtnemer om workshops over inclusie te geven aan samenwerkingspartners, tot het aantonen hoe concreet wordt ingezet op D&I binnen de opdracht of de eigen organisatie. We ontwikkelen dit thema verder.

Uitgangspunt voor zowel social return als D&I is dat bij elke fase van activiteiten – planvorming, beleid, besluitvorming en beheer – deze thema's worden meegewogen, met inachtneming van proportionaliteit en de belangen van alle stakeholders.

Doelstelling/ambitie

Onze ambitie is om via sociaal inkopen blijvende sociale meerwaarde te creëren. Met social return zetten we onze inkoopkracht in om kwetsbare mensen een steuntje in de rug te geven. Tegelijkertijd benutten we met D&I de talenten van verschillende groepen, waardoor we een diverse en inclusieve markt stimuleren. We blijven bouwen aan netwerken met andere overheden, sociale ondernemingen, organisaties en het bedrijfsleven.

- 🕒 We vervullen een verbindende rol tussen contractpartners met social return-verplichtingen en organisaties die de sociale impact kunnen vergroten.
- 🕒 We bundelen kennis en expertise via het team social return bij de sector Subsidies en Inkoop.
- 🕒 Via www.noord-holland.nl/socialreturn visualiseren we zowel re-integratiepartners, sociale ondernemingen en -initiatieven, als inspirerende voorbeelden op het gebied van social return.

- 🕒 We verkennen via pilots, kennissessies en marktconsultaties hoe D&I het beste kan worden toegepast. Door D&I te integreren in aanbestedingen creëren we bewustwording, marktbeveiliging en leren we zelf hoe we dit blijvend kunnen borgen.

Mogelijkheden/instrumenten bij opdrachten

- Bij onderhandse aanbestedingen kiezen we waar mogelijk voor sociale ondernemingen met minimaal 30% mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst. Of door in Europese aanbestedingen voorwaarden op te nemen die deelname van sociale ondernemingen stimuleren.
- In onze aanbestedingen is conform het beleid de social return-verplichting opgenomen als bijzondere uitvoeringsvoorwaarde.
- In samenspraak met andere overheden zijn SR bouwblokken ontwikkeld als verrekensystematiek voor social return, waarbij ook alternatieven zoals inkopen bij sociale ondernemingen of impactpakketten kunnen worden gewaardeerd.
- Voor D&I hebben we een verkennende pilothouding: we nemen D&I waar mogelijk op als wens, gunningscriterium of bijzondere uitvoeringsvoorwaarde bij Europese aanbestedingen. Zo ontwikkelen we samen met opdrachtnemers maatwerkafspraken en instrumenten om D&I concreet te maken.

Samenvattend

Met onze integrale aanpak van sociaal inkopen, waarin social return en D&I hand in hand gaan, streven we naar een inclusieve en rechtvaardige samenleving. We zetten onze inkoopkracht doelgericht in, creëren kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt én stimuleren diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid bij onze opdrachtnemers. Zo levert elke uitgave niet alleen economische waarde, maar ook sociale winst op.

**Adviesbureau verzorgt Bliksemstages
en coaches voor jongeren met een
sociaaleconomische achterstand**

© JINC.

Ketenverantwoordelijkheid (ISV)

Definitie

De provincie neemt maatschappelijke misstanden, van welke aard dan ook, serieus en zal deze waar mogelijk proberen tegen te gaan. Het uitgangspunt hierbij is ketenverantwoordelijkheid: dit betekent dat wij als provincie direct invloed (willen) hebben op het gedrag van onze opdrachtnemers in de totale toeleveringsketen. Zo dragen we bij aan onder andere goede arbeidsomstandigheden, naleving van rechten van werknemers, milieu- en diervriendelijke productie en het tegengaan van kinderarbeid. Kansen om op dit thema verschil te maken liggen onder meer bij opdrachten op het gebied van dienstkleding, catering en ICT.

Die invloed kunnen we uitoefenen door het toepassen van de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV). Deze dragen bij aan het uitbannen van sociale misstanden in de inkoopketen, zoals kinderarbeid, hongerlonen en onmenselijke werkomstandigheden. Via een proces van due diligence (letterlijk: gepaste zorgvuldigheid)² richten de ISV zich op het bevorderen van het naleven van de internationale arbeidsnormen en mensenrechten in de productieketens. Het due diligence proces is een

doorlopend proces dat bedrijven helpt risico's op het schenden van arbeids- en mensenrechten in de eigen organisatie en de bijbehorende productieketen in kaart te brengen en die vervolgens te voorkomen, verminderen, herstellen en/of compenseren.

Waar staan we nu?

Door de trapsgewijze invoering van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de Corporate Sustainable Due Diligence Directive (CSDDD) verplichtingen voor (grote) bedrijven met betrekking tot hun impact op de mens en het klimaat, zijn bedrijven steeds meer bezig met wat er in de keten gebeurt. Daardoor zullen de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) richtlijnen steeds vaker al bekend zijn bij bedrijven. De provincie is ook onderdeel van de keten en wij zullen deze dus ook beter in beeld moeten krijgen. Daarmee vergroten we het bewustzijn en geven we het goede voorbeeld. De afgelopen periode is er daarom vanuit de provincie Noord-Holland een aantal pilots gedaan rondom de ISV in aanbestedingen. Daarbij gaat het in eerste instantie om (meer) bewustwording bij zowel de provincie als (potentiële) opdrachtnemers

en is het borgen van ISV in de diverse contractmanagement fasen nog voor verbetering vatbaar. Hierin zijn overheid en markt nog volop aan het leren met en van elkaar. De afdeling Inkoop stimuleert en faciliteert deze dialoog in onze aanbestedingen.

Daarnaast neemt de provincie nu standaard de Rusland sanctie verordening en vanaf 2028 de Anti-wegkijk wet³ mee als onderdeel van onze aanbestedingsvoorwaarden.

Uitgangspunt is dat bij elke fase van activiteiten - planvorming, beleid, besluitvorming en beheer- ketenverantwoordelijkheid één van de onderwerpen van afweging moet zijn met inachtnaam van proportionaliteit, belangen van stakeholders etc.

Doelstelling/ambities

Gelet op de inspanning die dit thema met zich meebrengt, volgen we hierin de visie van het Rijk. Dat betekent dat we sowieso bij alle aanbestedingen inzetten op de wettelijke instrumenten en daarnaast bij Europese aanbestedingen ook extra voorwaarden met betrekking tot ketenverantwoordelijkheid stellen bij een beperkt aantal, hieronder genoemde, risicosectoren.

² Leveranciers die internationaal ondernemen dienen de risico's te kennen van de negatieve effecten van hun handelsactiviteiten en daar de verantwoordelijkheid voor dragen.

³ De Europese Unie heeft op 8 april 2022 sancties ingesteld tegen Rusland die ertoe leiden dat Russische bedrijven of aan Rusland gelieerde bedrijven, of producten van Russische oorsprong geweerd moeten worden bij Europese aanbestedingen. Het Europees Parlement heeft in april 2024 ingestemd met de zogenaamde 'Anti-wegkijkwet'. Deze wet verplicht grote bedrijven om actie te ondernemen wanneer er ergens in hun keten milieu- of mensenrechtenregels worden geschonden. De wet treedt per 2027 in werking.

Mogelijkheden/instrumenten bij opdrachten:

- De Rijksoverheid heeft een aantal risico categorieën aangewezen die door het internationale karakter van de ketens vaak te maken hebben met plekken in de wereld waar zich grote risico's voordoen op het gebied van ketenverantwoordelijkheid. Het gaat om de sectoren:⁴

- 1. Bedrijfskleding en textiel**
- 2. Catering en afval**
- 3. Energie**
- 4. Werkplekomgeving**
- 5. ICT werkomgeving**
- 6. Datacenters en -verbindingen**

Indien Europese aanbestedingen betrekking hebben op één van deze sectoren, verkennen we of er in deze aanbestedingen extra afspraken gemaakt moeten worden over hoe er met deze risico's dient te worden omgegaan. De bewijslast ligt bij de leverancier conform due diligence. Op deze wijze tonen onze partners aan dat ze mensenrechten respecteren conform de UN Guiding Principles en de OESO-richtlijnen.

- We kiezen bij onderhandse aanbestedingen voor leveranciers die op hun website bijvoorbeeld een Fairtrade, Rainforest Alliance, UTZ Certified, FSC of EU Ecolabel keurmerk hebben staan.

- In het geval dat Europese aanbestedingen betrekking hebben op een andere sector, maar het ligt wel voor de hand om hier due diligence bij te vragen aan de leverancier, bijvoorbeeld in het geval van natuursteen, zullen we die mogelijkheid, waar gewenst, ook toepassen. Op het moment dat het Rijk de lijst met risicosectoren uitbreidt, dan volgen wij het Rijk daarin.
- MVI Risicochecker: deze (korte) check laat zien welke internationale risico's er worden gelopen binnen een inkoopopgave op het gebied van onder andere de sociale voorwaarden en wordt aangegeven wat er gedaan kan worden om die risico's te beperken. Deze check passen we toe en dergelijke maatregelen kunnen dan worden opgenomen als eis in de aanbesteding.
- Bij aanbestedingen gebruikt de provincie de wettelijke instrumenten om de integriteit van Opdrachtnemers te toetsen, waaronder maar niet limitatief:
 - De Gedragsverklaring Aanbesteden;
 - Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument;
 - Een geheimhoudingsverklaring, belangenverstrengelingsverklaring en integriteitsverklaring;
 - De CSRD verslagen van grotere ondernemingen.

- De provincie hanteert een aantal standaard bepalingen in haar algemene voorwaarden die toezien op de naleving van de Internationale Sociale Voorwaarden bij opdrachten voor leveringen en diensten. Waar van toepassing worden aanvullende bepalingen over (inzicht in) de keten in het contract opgenomen. Voor meer concrete (minimaal te stellen) contractvoorwaarden zullen de nader op te stellen Uitvoeringskaders, bij de diverse soorten inkooppakketten zoals ICT, Facilitair en inhuur geraadpleegd moeten worden.

⁴ De provincie Noord-Holland volgt hierbij het Rijk, maar ziet ook in textiel en de markt van laadpalen en zonnepanelen misstanden plaatsvinden. Gezien de opdrachtenportefeuille van de provincie voelen wij hier een eigen verantwoordelijkheid.

Milieu

Introductie duurzaam inkopen

Thema Milieu

Met onze inkopen hebben we als provincie vaak impact op onze leefomgeving, zoals bij het aanleggen of onderhouden van wegen, bij transportbewegingen voor het leveren van goederen of bij het ophalen van ons afval etc. Daarentegen kunnen we ook positieve invloed uitoefenen door bij onze opdrachten specifieke duurzaamheidseisen te stellen, natuur mee te nemen in onze ontwerpen, of duurzamere oplossingen hoger te waarderen.

© Juul Nederhorst

Circulair

Definitie

In een circulaire economie worden zo min mogelijk grondstoffen verspild. Daartoe wordt het gebruik van primaire grondstoffen tot een minimum beperkt en producten, materialen en grondstoffen worden op een hoogwaardige manier in de keten behouden. Daarbij komen grondstoffen zoveel mogelijk van natuurlijke, hernieuwbare bronnen en wordt het ontstaan van afval en schadelijke emissies beperkt.

Momenteel leven we in een voornamelijk lineaire economie. Precies het tegenovergestelde van een circulaire economie. We schaffen continu nieuwe producten aan, gebruiken ze en gooien ze daarna weg. Dit heeft een enorme impact op onze aarde. We gebruiken meer grondstoffen dan dat de aarde kan leveren, waarbij de winning van grondstoffen vaak niet milieu- en soms mensonvriendelijk is. Dat heeft effect op het klimaat en de biodiversiteit en zorgt voor vervuiling. Dit houdt in dat we anders om moeten gaan met waardevolle grondstoffen. Bij opdrachten waarin veel grondstoffen omgaan of waarin de grondstof een grote economische waarde vertegenwoordigt is dit thema van toepassing, zoals opdrachten voor de aanschaf van meubilair, of waarbij veel asfalt of beton nodig is.

Met Circulair Inkopen zetten we erop in om producten en diensten in te kopen die:

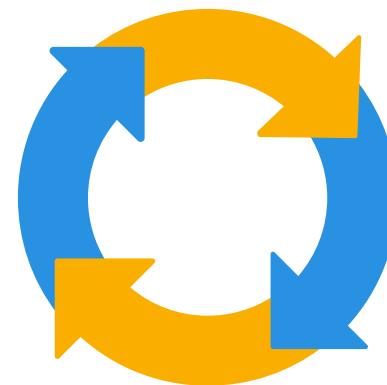
- > een bijdrage leveren aan het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen;
- > Het (her)gebruik van hoogwaardige (circulaire) producten en diensten stimuleren;
- > minimale toepassing vergen van nieuwe materialen (en fossiele energie) in het productieproces;
- > minimale toepassing van nieuwe materialen (en fossiele energie) vragen bij het gebruik van de producten;
- > focussen op lange levensduur;
- > hoogwaardig herbruikbaar zijn (eventueel na behandeling) na de gebruiksfase waarbij er in het ontwerp rekening wordt gehouden met de fase na gebruik;
- > helpen bij het opbouwen van de circulaire economie en het afbouwen van de lineaire economie.

Waar staan we nu?

In 2023 is ca 37% van de materialen die we inkopen afkomstig van hergebruikte bronnen. We houden jaarlijks bij hoeveel materialen er in de Grond-, Weg,- en Waterbouw (GWW) gemiddeld per jaar

gebruikt worden, hoe circulair deze zijn en hoe dit zich uit middelt. We zetten als provincie dus al stappen in de goede richting.

De provincie heeft de Intentieverklaring circulair inkopen en opdrachtgeverschap binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA) ondertekend. Hiermee sluiten we aan bij de ambities en doelen van het Inter Provinciaal Overleg (IPO) en Manifest MVOI van het Rijk voor circulaire economie. Uitgangspunt is dat bij elke fase van activiteiten – planvorming, beleid, besluitvorming en beheer- circulariteit één van de n onderwerpen van afweging moet zijn met inachtnaam van proportionaliteit, belangen van stakeholders etc.

Doelstelling/ambitie

De belangrijkste ambities voor circulair inkopen zijn:

- in 2025 50% van ons inkoopvolume circulair in te kopen conform MRA methodiek⁵ en 60% voor GWW specifiek;
- bij voorkeur in 2030 – en uiterlijk 2050, 100% van ons inkoopvolume circulair in te kopen, waarbij in de GWW het gebruik van niet hernieuwbare, nieuwe grondstoffen met 60% is verminderd ten opzichte van 1990.

Mogelijkheden/instrumenten bij opdrachten:

- De mate van circulariteit wordt vaak gerelateerd aan de zogenaamde R-ladder⁶. Hoe hoger een strategie op deze ladder van circulariteitsstrategieën staat, hoe meer circulair de strategie is. Het doel hierbij is om zo veel mogelijk in te zetten op de hoogste treden van de ladder. Het Plan Bureau voor de Leefomgeving (PBL) hanteert hier een 4-deling voor: minder inkopen, langer gebruiken, geheel recycleren en vervangen eindige grondstoffen door hernieuwbare. Voor elke aankoop stellen we ons steeds deze vier vragen. Bij onze uitvragen stellen we eisen, selectie- en gunningscriteria die aansluiten bij de hoogste treden van de ladder om circulariteit te maximaliseren.

- We kiezen bij onderhandse aanbestedingen voor leveranciers die op hun website bijvoorbeeld een Paper for Paper, Product for Product, Cradle tot Cradle keurmerk of Kringloop logo hebben staan.
- We passen standaard de MKI toe in GWW-opdrachten, conform het besluit van de directie Beheer & Uitvoering (B&U) van mei 2022. Door de MKI mee te nemen als gunningscriterium of eis, sturen we op het reduceren van de klimaatimpact van materialen. Dit stimuleert opdrachtnemers om de circulariteit te verhogen door bijvoorbeeld een hoog percentage gerecycled materiaal in asfalt toe te passen. De lat wordt constant naar boven bijgesteld om de markt te blijven uitdagen.
- De kosten voor de aanschaf van een product of dienst op een andere manier berekenen. Hierbij kijk je niet alleen naar de aanschafkosten, maar naar de totale kosten van aanschaf en bezit gedurende de hele levenscyclus/gebruikscyclus⁷.

Voor meer concrete (minimaal te stellen) contractvoorwaarden zullen de nader op te stellen Uitvoeringskaders, bij de diverse soorten inkooppakketten zoals ICT, Facilitair en inhuur geraadpleegd moeten worden. Hierin zijn onder andere passende standaard contractbepalingen opgenomen die in de inkooppraktijk bewezen en getoetst zijn.

Een van de gebiedsaannemers verzinkt de bestaande geleiderails waardoor deze langer gebruikt kunnen worden.

© Concrete Bouw Fotografie

⁵ MRA methodiek conform Roadmap Circulair Inkopen MRA: <https://www.pianoo.nl/nl/document/17580/roadmap-circulair-inkopen-opdrachtgeverschap>

⁶ R-Ladder – Strategieën van circulariteit (rvo.nl)

⁷ Voorbeelden zijn **Total Cost of Ownership** (kosten voor de gehele levensduurcyclus), **Total Cost of Use** (kosten voor de gehele levensduurcyclus, aangevuld met kosten voor beheer en administratie, stilstand etc.) **Total Contract Cost of Ownership** (levensduurcyclus aangevuld met de kosten voor het aangaan, managen, onderhouden en vernieuwen van het contract) en **Life Cycle Costing** (ook rekening houden met kosten voor sloop of demontage).

Natuurinclusief

Definitie

Natuurinclusief betekent dat maatschappelijke en economische activiteiten worden geïntegreerd met de natuur, waarbij bewust ruimte wordt gecreëerd voor biodiversiteit. Dit houdt in dat bij elke fase van het inkoopproces - van planvorming en beleid tot uitvoering en beheer - de natuur een belangrijk onderdeel van de afwegingen vormt. Voorbeelden van natuurinclusieve maatregelen zijn groene daken, leefgebieden voor wilde dieren, faunapassages en biobased materialen die het milieu niet belasten. Onze infrastructuur, inclusief (water)wegen, biedt unieke kansen om natuurinclusieve maatregelen te implementeren. Dit netwerk kan bijdragen aan de verbinding tussen natuurgebieden en tussen stedelijke en landelijke gebieden, een concept dat we "infranatuur" noemen. Een natuurinclusieve aanpak heeft veel voordelen. Het draagt bij aan de biodiversiteit en daarnaast helpt het bij het reguleren van het klimaat in steden (klimaatadaptatie), verbetert het de waterkwaliteit en -beheer en verhoogt het welzijn van mensen. Het is ook een manier om te zorgen voor een veerkrachtige natuur die beter bestand is tegen klimaatverandering en andere milieudrukken. Bij onderhoud en aanleg van infrastructurele werken dienen deze kansen te worden benut om ecologisch beheer te bevorderen.

© Merlin Daleman

Waar staan we nu?

De provincie heeft de taak om natuur en biodiversiteit te behouden en te versterken, zoals vastgelegd in de Omgevingswet en Europese richtlijnen. Het natuurinclusieve ontwikkelingsprincipe is geïntegreerd in de Noord-Hollandse Omgevingsvisie en wordt verder uitgewerkt in de landelijke Agenda Natuurinclusief. Ook alle andere provincies zien natuur als oplossing voor maatschappelijke opgaven (ipo.nl). Zoals vastgesteld in de NIKG (Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen) 2024-2028 is natuurinclusief het uitgangspunt voor projecten en beheer. Door

natuurinclusief te ontwerpen wordt een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de biodiversiteit. Uitgangspunt is dat bij elke fase van activiteiten - planvorming, beleid, besluitvorming en beheer - natuur een onderwerp van afweging moet zijn met inachtnaam van proportionaliteit, belangen van stakeholders, etc. Het gaat bij natuurinclusief handelen om drie componenten: voorkomen van natuurschade, benutten van natuurlijke kansen en verbeteren van natuurkwaliteit. De basis voor het natuurinclusief voorbereiden en uitvoeren van projecten begint voor een groot deel bij het inkoopproces: bij de selectie van de juiste adviesbureaus en aannemers.

Doelstelling/ambitie

Doel is om Noord-Holland tegen 2040 verbonden te maken door een natuurnetwerk langs infrastructuur en tegen 2050 natuurinclusief te zijn: de infrastructuur houdt zo veel als mogelijk rekening met alle soorten, is verbinder van leven in onze provincie en daarmee een belangrijke spil in de natuurinclusieve samenleving. Daarbij is klimaatadaptatie belangrijk voor onder andere de afwatering van onze (vaar)wegen. In de projecten van de provincie krijgt natuurinclusief een plek en geven we hier passend invulling aan via onze inkopen.

Mogelijkheden/instrumenten bij opdrachten

- ⑤ Natuurladder en Ecologisch Bermbeheer: we gebruiken de Natuurladder en Ambitiewebsessies om natuurinclusieve kansen in projecten vroegtijdig te identificeren. Hiervoor betrekken we een ecooloog bij deze sessies. We schrijven ecologisch bermbeheer als standaard voor en stimuleren aannemers daarom de Kleurkeur-cursus⁸ te volgen.
- ⑤ Klimaatbestendige Nieuwbouw: nieuwbouwprojecten zijn klimaat- en waterbestendig. Ambitiesessies en onze onderhoudscontracten zijn hierop gericht.
- ⑤ Biodiversiteit weegt mee in plannen en projecten en we werken samen aan innovatieve oplossingen.
- ⑤ Meekoppelkansen: we implementeren standaard kosteneffectieve natuurinclusieve oplossingen, zoals nestgelegenheid in kunstwerken. In statusrapporten maken we expliciete afwegingen voor grotere investeringen zoals faunapassages.

Door genoemde acties te integreren in ons inkoopbeleid, zorgen we ervoor dat natuur en biodiversiteit blijvend worden versterkt en dat we bijdragen aan een duurzame en veerkrachtige leefomgeving.

⁸ Bijvoorbeeld van de vlinderstichting: korte cursus om kennis te vergroten over wanneer en hoe bermen en watergangen gemaaid moeten worden om flora en fauna zo veel mogelijk een kans te geven.

Klimaat- en energieneutraal

Definitie

Klimaat- en energieneutraal betekent dat we proberen om geen extra broeikasgassen aan de atmosfeer toe te voegen dan wat de planeet op natuurlijke wijze kan absorberen. Dit bereiken we door onze uitstoot te verminderen en tegelijkertijd maatregelen te nemen om de natuurlijke opname van deze gassen te vergroten. Het klimaat verandert door de uitstoot van broeikasgassen. Dit zien we terug in langere perioden van droogte en hitte, extreme neerslag en extreme stormen. Ook stijgt de zeespiegel en zijn de seizoenen verstoord (zachte winters en hete zomers). Dit heeft een directe invloed op de leefomgeving. De provincie wil in 2050 klimaatneutraal zijn. Bij opdrachten waarbij materieel wordt ingezet, of waarbij veel vervoersbewegingen worden gemaakt moeten we op zoek naar mogelijkheden om uitstoot te verminderen.

Waar staan we nu?

Om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, zijn er afspraken vastgelegd in de Klimaatwet. In de klimaatwet staat dat de netto-uitstoot van broeikasgassen uiterlijk in 2050 tot nul gereduceerd is, en de overheid streeft naar negatieve emissies van broeikasgassen na 2050. De provincie heeft deze ambitie verder vormgegeven in “de Noord-Hollandse Klimaataanpak”. Daarbij zet de provincie Noord-Holland zich in voor duurzame opwekking, energie-infrastructuur, mobiliteit, landbouw en landgebruik, gebouwde omgeving en Industrie. Zo verduurzamen we onze eigen panden en zetten we waar mogelijk elektrisch materieel in. Als één van de bestuurlijk opdrachtgevers van de MRA-E jagen we elektrisch rijden door het realiseren en onderhouden van laadinfra binnen onze provincie en de andere deelnemers binnen de MRA-E aan. Dit door het in de markt zetten van grote concessieopdrachten. Uitgangspunt is dat bij elke fase van activiteiten - planvorming, beleid,

besluitvorming en beheer- klimaat- en energieneutraal een onderwerp van afweging moet zijn met inachtnahme van proportionaliteit, belangen van stakeholders etc. Door inkopen dragen wij bij aan deze doelstellingen en rapporteren we daarop.

Doelstelling/ambitie

We zetten met onze opdrachten in op het beperken van de uitstoot van CO₂ (CO₂-reductie), fijnstof, stikstof en overige broeikasgassen. De grootste omslag is de energietransitie: de overgang van fossiele brandstoffen – aardgas, aardolie, steenkool – naar energie uit duurzame en hernieuwbare bronnen zoals wind, zon, geothermie en waterkracht. Dit levert de meeste reductie van broeikasgasuitstoot op. De provinciale organisatie wil energieneutraal worden in uiterlijk 2030.

Mogelijkheden/instrumenten bij opdrachten:

- ⑤ We kiezen bij onderhandse aanbestedingen voor leveranciers die op hun website bijvoorbeeld een Climate Neutral Certified of Energy Star (voor o.a. hardware) keurmerk hebben staan.
- ⑤ Verplichte toepassing van MKI: het gebruik van de Milieukostenindicator (MKI) is verplicht bij Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) projecten als minimumeis en/of gunningscriterium. Dit helpt ons om de milieukosten van materialen mee te nemen in onze keuzes en zo de klimaatimpact te reduceren. Door de MKI als criterium op te nemen, sturen we opdrachtnemers aan op het toepassen van duurzame materialen en technieken.
- ⑤ Inzet van de CO2 Prestatieladder: de CO2 Prestatieladder wordt ingezet om inzicht te verkrijgen in de CO2-uitstoot en deze te reduceren. Organisaties werken tot niveau 3 aan hun eigen uitstoot. De ladder wordt toegepast als selectie- of gunningscriterium bij aanbestedingen, waarbij geldt: hoe hoger de trede, hoe hoger de beoordeling. Hiermee stimuleren we opdrachtnemers om hun CO2-uitstoot actief te verminderen en duurzaamheidsinitiatieven te nemen.
- ⑤ CO2-beprijzing: we experimenteren met CO2-beprijzing om de financiële impact van CO2-uitstoot mee te nemen in onze beslissingen. Dit houdt in dat we een prijskaartje hangen aan de uitstoot van CO2, wat bedrijven aanspoort om hun emissies te reduceren. Hiervoor zullen we kennis halen bij en delen met andere provincies en overheden. Door ervaringen uit te wisselen blijven we innoveren en gebruikmaken van best practices.
- ⑤ Ondersteuning en stimulering van duurzame mobiliteit: we stimuleren het gebruik van elektrische en waterstof aangedreven voertuigen bij opdrachten die veel vervoersbewegingen vergen. Dit kan door specifieke eisen te stellen aan het wagenpark van opdrachtnemers of door subsidies en stimuleringsregelingen beschikbaar te stellen voor de aanschaf van duurzame voertuigen.
- ⑤ Verlaging energieverbruik: we kijken bij al onze inkoopopdrachten naar de energie-efficiëntie van zowel processen als producten. Dit betekent dat bij elke aanbesteding eisen gesteld worden aan het energieverbruik en dat we inzetten op innovatieve oplossingen die bijdragen aan energiereductie.
- ⑤ Monitoring en rapportage: we monitoren en rapporteren jaarlijks de voortgang van onze duurzame inkoopdoelstellingen. Dit helpt ons bij te sturen waar nodig en transparant te zijn over wat we als provincie bereiken. Door deze continue feedbackloop kunnen we onze strategieën optimaliseren en de impact van onze inspanningen maximaliseren.
- ⑤ Samenwerking met lokale en regionale partijen: samenwerken met lokale en regionale partijen is essentieel om duurzame innovaties te bevorderen. Door samen te werken met regionale bedrijven en kennisinstellingen, kunnen we nieuwe en duurzame oplossingen ontwikkelen en implementeren die bijdragen aan onze klimaatdoelen.

Voor meer concrete (minimaal te stellen) contractvoorwaarden zullen de nader op te stellen Uitvoeringskaders, bij de diverse soorten inkooppakketten zoals ICT, Facilitair en inhuur geraadpleegd moeten worden. Hierin zijn onder andere passende standaard contractbepalingen opgenomen die in de inkooppraktijk bewezen en getoetst zijn.

Door deze stappen te nemen, werken we actief aan de realisatie van onze klimaat- en energie neutrale doelstellingen en dragen we bij aan een duurzamere toekomst.

© Merlin Dalemán

Slot- en dankwoord

Met de totstandkoming en vaststelling van dit Inkoopbeleid voor de komende jaren is een mooie mijlpaal bereikt. Daarmee zijn we er echter nog lang niet en moeten we er met elkaar elke dag opnieuw invulling aan geven. Daar gaan de uitvoerings- en afwegingskaders bij helpen. Hiermee worden interne opdrachtgevers en contracteigenaren bewust gemaakt van de mogelijkheden die er bij de diverse soorten opdrachten zijn en goed op weg geholpen om aan onze verplichtingen op het gebied van duurzaam en sociaal inkopen te kunnen voldoen. Met onze stijgende ambities worden ook de uitdagingen om deze ambities waar te maken groter. Hoe meer we leren, delen en innoveren, hoe eerder we onze doelen behalen of zelfs naar boven bij kunnen stellen.

We zijn als provincie Noord-Holland zeer bevoorrecht omdat we veel inhoudelijk deskundige en bevoegen collega's hebben. Samen met hen is dit inkoopbeleid tot stand gekomen en hebben we elkaar gevonden in onze intrinsieke motivatie de wereld om ons heen leefbaar te houden. We danken de collega's van diverse sectoren uit alle directies die met hun expertise, kritische vragen en opmerkingen dit beleid tot het inkoopbeleid van de hele provincie hebben gemaakt.

De komende jaren gaan we met dit inkoopbeleid verder werken aan onze opgaven en maken periodiek de balans op om te bepalen waar (extra of juist andere) actie nodig is.

Want inkopen doen we samen!